

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. Quid sit faturum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

de petenda sit Divinae scientiae certitudo respectu futurorum contingentium absque liberi arbitrii praedictio, ne in Calvini castes incidas, bicorni ipsius dilemmate convictus: aut DEVS scit me salvandum, aut non salvandum, &c. Ubi merito observat Illustriss. Reding hic q. 5. a. 4. contrav. 1. conclusum fuisse apud Antiquos, DEUM futura ratione suae voluntatis & decreti cognoscere, ita ut unum esset in praesenti puncto antiquis Doctoribus Theologiae labium, ipsae quoque D. Thomae & Scoti Scholae concordarent in unum. At verò dum RR. novam struunt sententiam scientiae mediae, ipsis contingit, quod turris Babilonicae aedificatoribus, ut nempe illorum linguae confunderentur, & non audiret unusquisque linguam sui proximi, dum in tor dividuntur sententias, quot fere sunt capita, quarum diversas refert allegatus Reding. Huius porro controversiae resolutio cum dependeat ab illa quaestione, in quo consistat rerum futuritio, & quomodo possit esse cognoscibilis, ideo sit.

ARTICULUS I.

Quid sit futurum?

S U M M A R I A.

1. Diviso futuri in necessarium & contingens.
2. Futuri contingentis, in absolute & conditionate futurum.
3. Omnia futura pertinent ad obiectum Divinae scientiae.
4. Certitudinem Divinae scientiae non salvat praesentis coexistentia futurorum in aeternitate.
5. Futuri explicatio apud Recentiores.
6. Definitio futuri Thomistica.
7. Auctoritas S. P. Augustini.
8. Auctoritas Doctoris Angelici.
9. Impugnatio contrariae definitioni.
10. Ratio prima, quod denominatio futuritionis non possit esse intrinseca.
11. Ratio secunda, quod per determinationem causae res futurae extrahantur e statu possibilitatis.
12. Eliditur Adversariorum responsio.
13. Quanam sint simpliciter futura, quae non?
14. Quanam de futuris contingentibus detur scientia?
15. Denominatio futuri convenit de praesenti.
16. Veritas futurorum contingentium non est intrinsece determinata, sicut praeteritorum.
17. Necessitas propositionis disiunctivae, & regula contradiutoriarum non evincunt determinatam veritatem & falsitatem propositionum de futuris contingentibus.
18. Propositio de futuro quomodo differat à propositione de inesse?
19. Implicat futuritio praesupposita omni decreto DEI in doctrina D. Thomae.
20. Et S. Augustini.
21. Rationes implicantes.
22. Occurritur Adversariorum responsioni.
23. Falsitas propositionum de futuris contingentibus ante decretum DEI.
24. Quis sit sensus disiunctivae propositionis: Antichristus vel erit, vel non erit?
25. Propositio: Antichristus erit, ante decretum non datur.
26. Ex duabus propositionibus de futuris contingentibus neutra est determinate vera, vel falsa.
27. Quales proprietates propositionum sint veritatis & falsitatis?
28. Exponitur mens D. Augustini in contrarium adducti.
29. An & quomodo sit absurdum, aliquid futurum non fieri?
30. An sit absurdum futurum constitui per aliquid praesens?
31. Diluitur instantia ex S. Augustino.
32. Disparitas inter praeterita & futura.
33. An Antichristus sit per hoc formaliter futurus, per quod erit formaliter?
34. Non sequitur causari decretum DEI, tametsi per illud formaliter constituatur futurum causatum a DEO.
35. An sola negatio cum existentia consequente sint sufficiens determinativum futuri.
36. Quomodo formalis malitia peccati constituatur futura?

§. I.

Praesupposita.

Suppono primò. Futurum aliud esse necessarium futurum, aliud contingenter: necessarium futurum est, quod habet causam sui necessariam; contingens, quod habet causam fallibilem. Futura necessaria à Divina scientia certissime cognosci manifestum est, siquidem scientia comprehensiva causae etiam comprehendit omnes effectus necessarii contentos in illa: cum ergo Divina scientia perfectissime comprehendat omnes causas creatas, consequenter etiam comprehendit omnes effectus necessarii contentos in iisdem.

Suppono secundò. Futurum contingens dividi in absolute & conditionate futurum. Illud est, quod est aliquando ponendum extra causas in certa temporis differentia, nec refert, quantumvis eorum existentia ab aliqua conditione pendeat, dummodo & ipsa conditio sit implenda. Conditionate futurum dicimus, quod non est, sed esset ponendum extra suas causas, si qua conditio impleteretur, quae tamen nunquam impletur: veluti quoddam Sidonii esset convertendi, si Christus apud ipsos haec signa faceret, quae fecit apud Iudeos, & nunquam facturus fuit apud Sidonios.

3. Suppono tertio tanquam de fide certum, futura non tantum certa, quæ necessariam habent connexionem cum suis causis, sed etiam contingentia, quæ contingenter & fallibiliter connectuntur, sub Divina scientia objecto contineri, contra quam olim cum Ethnicis compluribus existimabat Cicero l. 2. d. nat. deorum, asserens, eos solum effectus & eventus à DEO cognosci, qui à causis naturalibus pendent. Hoc quippe evincunt plurima S. Script. testimonia, quibus futurorum contingentium scientia DEO asseritur, ut pl. 138. Dan. 15. Is. 14. unde Tertull. 2. contr. Marc. *Præscientia*, inquit, *DEI tot habet testes, quot fecit prophetas*. Et S. August. 5. d. Civ. c. 9. *Conferri esse DEO M. & negare præscientiam futurorum, apertissima insania est*. Ratio quoque est, quod nec DEUS haberet infinitam scientiam, nisi omne cognoscibile comprehenderet, nec infinitam de rebus providentiam, nisi ipsius cognitioni etiam futura contingentia subijcerentur. Quod non modò de futuris contingentibus, à nulla conditione pendentibus, sed etiam conditionatis, & à conditione quamvis nunquam ponenda & purificanda pendentibus dicendum esse, constat exiis, quæ seq. disp. trademus.

4. Suppono quarto. Quamvis non tantum ratio clara intuitionis, sed etiam aliqua certitudo & infallibilitas divina scientia ex parte objecti in præsentiam & coexistentiam rerum in æternitate referri possit, eò quod nihil dum existit, non existere, atque adeò divinam scientiam fallere possit; tamen hanc rerum præsentiam nec esse adæquatam, nec ultimam rationem certitudinis in scientia futurorum: Non adæquatam, quia contingentia futura purè conditionata certò sciuntur à DEO, quamvis nullam habeant præsentiam in æternitate; quippe nunquam extra causas ponenda: Non etiam ultimam, quia nisi præsupponatur res in sua duratione futura, non habet, unde æternitati divine coexistat. Ideo quippe res futura DEO sunt in æternitate præsentia, quia æternitas suà simultaneà mensuratione continet omnem inferioris durationis & temporis differentiam: ergo nisi res in aliqua parte & differentia temporis futuræ supponantur, non est, unde ab æternitate DEI contineantur, atque ita resolvit Eminentiss. noster Aguirre in Monolog. tract. 3. disp. 46. se. 2.

§. II.

Definitio Thomistica futuri.

5. Communior Recentiorum, ut viam sternat definitione, futurum definit, esse illud, quod modò non habet, sed habebit existentiam in tempore subsequenti: ita ut essentia futurationis nihil aliud dicat, quam negationem existentia pro ipso tempore futurationis, & ipsam existentiam postea ponendam. Unde docent primò. In futuratione rerum duo instantia comprehendi, quorum unum se habet veluti terminus à quo, alterum veluti terminus ad quem. In priori instanti, quo res enuntiat futura, non magis est, quam res possibilis, ut enim D. August. l. 11. Confess. c. 14. & seq. *Quod autem nunc liquet & clares, neque futura*

sunt, neque præterita. In secundo instanti res futura etiam non est, sed erit, quando illud ipsam instans erit, in quo fore supponitur.

Unde docent secundò. Denominationem futuri non esse desumendam ab aliqua præfenti formalitate, sed per habitudinem ad illud instans, in quo erit, cum de præfenti res futura nihil sit; idèoque rectius dici de futuris, quod *existent vel erunt*, quam quod *sint futura*.

Docent tertio. Dupliciter rem dici determinatam, vel indeterminatam. Intrinsicè & formaliter, ac rursus extrinsicè & casualiter. Intrinsicè & formaliter quodlibet est determinatum per suammet entitatem: & in hoc nulla est, ajuunt, differentia inter actum liberum, & necessarium: quia non minùs amor DEI v. g. liberè elicitus, est per suammet entitatem formaliter limitatus & determinatus ad certam speciem & individuum actus, quam calor, quem ignis efficit necessariò, per suammet entitatem sit determinatus formaliter ad speciem & individuum caloris. Extrinsicè & casualiter aliquid est determinatum per extrinsicam denominationem à sua causa, & in hoc est differentia inter actum actum liberum ac necessarium: actus enim liber, quia procedit à causa determinata, est etiam extrinsicè & casualiter determinatus: contra actus liber est extrinsicè indeterminatus, quia procedit à causa indifferente.

Ex hoc deducunt & Docent quarto: veritatem de futuro contingenti, non minùs esse formaliter determinatam, quam de futuro necessario. Si enim primum instans & terminum à quo futuri contingentis consideres, sic neutrum est in se formaliter; si posterius instans, & terminum ad quem, tunc pari determinatione intrinsicè uterque effectus correspondebit huic instanti, pro quo enuntiat futurum, & sola manet differentia quoad determinationem extrinsicam.

Docent quintò, ex duabus propositionibus contradictoriis de futuris contingentibus v. g. *Antichristus erit*, *Antichristus non erit*, non minùs alteram esse determinatè veram, vel falsam, quam de præsentibus & præteritis. v. g. *Antichristus fuit*, quia sicut veritas hujus propositionis habetur ex suppositione instantis præteriti, in quo de præfenti fuit verum dicere; *Antichristus est*, habuitque objectum intrinsicam determinationem suæ veritatis, ita hæc propositio *Antichristus erit*, habet suam veritatem ex suppositione instantis futuri, in quo hæc propositio de inesse (*Antichristus est*) erit vera, & habebit intrinsicam determinationem. Quando Aristot. in l. 1. de interpret. contrarium sensit, ajuunt, illum vel fuisse locurum de veritate & falsitate propositionum in ordine ad nos, non ad cognitionem divinam, vel esse *errorem ipsius Theologo non curandum*. Ita ferè sentiunt RR. cum Veckeno disp. 18. c. 4. & tandem ex horum omnium suppositione concludunt, cum ex duabus propositionibus de futuris contingentibus altera ab intrinsicè debeat esse determinatè vera, altera determinatè falsa; eandem quoque veritatem divinæ cognitioni, quippe quam nullum verum & cognoscibile latere potest, antecedenter ad omne decretum objici: sive illa videat immediatè in se ipsis, sive in sua essentia tanquam specie, vel speculo repræsentante.

CON.

6. **CONCLUSIO.** *Futurum recte definitur, id quod est determinatum in causa ad habendam existentiam in duratione sequenti. sive ut alii suspensius: quod nondum habet existentiam in se ipso, habet tamen illam in causis preparatis & ordinatis ad hanc ipsi conferendam in tempore subsequenti. Ita S. Th. eiusque sequaces.*

7. Probatur primò authoritate D. Augustini, de corrept. & grat. c. 9. & 6. de gen. ad litt. c. 17. dicentis: *DEUM futura facere, nihil aliud esse, quam eorum causas preparare, & tract. 105. DEUS omnia futura predestinavit.*

8. Probatur secundò clarà authoritate Ang. Doct. hica. 13. alio, inquit, modo considerari contingit, ut est in sua causa, & ita consideratur ut futurum. Etenim q. 16. a. 7. ad 3. *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset, quia in causa sua erat, ut fieret. unde sublata causa non esset futurum illud fieri.* Et paulò pòit: *ea que sunt, non semper fuit verum esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura. que quidem causa solus DEUS est.* Item q. 2. d. ver. a. 12. in c. & ad 7. *Cum dicitur, hoc est futurum, designatur ordo, qui est in causis illius rei ad productionem eius.* Similia habet q. 12. de ver. a. 10. ad 2. & alibi.

9. Probatur terciò impugnatione opinionis Adversariorum. Potest aliquid esse & dici futurum, quod tamen nunquam erit, sive de quo nunquam verificabitur esse in tempore præsentis: ergo non est verum, tantùm illud esse futurum, quod aliquando erit. Antecedens probatur primò ex Philosopho 2. de gener. te. 64. dicente, *quod futurus qui incidere, non incidet.* Et l. divinat. per somn. c. 2. *omnino non omne fit, quod futurum est.*

Secundò probatur experientià & authoritate script. in qua continentur propositiones de futuro, quarum tamen eventus non fuerunt secuti. Ita Is. 38. dicitur, *Dispone domui tue, quia morieris tu, & non vires.* Jonæ 2. *Adhuc 40. dies & Ninive subvertetur.* & tamen neuter eventus fuit subsecutus, quia causa, in quarum præparatione futuri etant isti eventus, fuerunt immutata & impedita.

10. Probatur quartò hâc ratione: denominatio futurationis, seu quòd aliqua res sit determinate futura, non potest esse rei denominata intrinseca, nam res futura pro statu futurationis in se ipsis nihil sunt, ac proinde secundùm omnia sibi intrinseca sunt indifferentes ad esse & non esse: imò incapaces ad recipiendam realem intrinsecam denominationem, ergo tantùm potest esse denominatio extrinseca; sed non aliunde quàm à causa, cum alia forma denominans non sit assignabilis. Si à causa, tunc non ab illà ut indeterminata & indifferente, quia determinatus effectus requirit causam determinatam: neque ab ipsa ut habente solam virtutem & potentiam producendi, quia sic effectui tantùm tribuit denominationem possibilem, ergo ab illa ut ordinata & determinata ad producendum effectum.

11. Probatur quintò. Per illud res futura in esse & statu futuri formaliter constituuntur, per quod formaliter extrahuntur à statu puræ possibilitatis ad statum existentie postea habenda (in hoc enim

possibilia & futura pariter distinguuntur à præsentibus & præteritis, quòd nec habeant, nec habuerint actualem existentiam, differunt autem, quòd possibilia ut sic sint indifferentia ad accipiendam existentiam, futura verò non sint indifferentia, sed determinata ad illam accipiendam) atqui res futura formaliter extrahuntur è statu possibilitatis per præparationem & determinationem causa. ergo. Minor probatur: quia hoc formale distinctivum à statu possibilitatis vel esset negatio præsentis existentie, vel tempus præcedens rei existentiam, vel utrumque unà cum habitudine ad existentiam postea obtinendam, vel tandem determinatio causa. Non rei negatio & tempus præcedens, quia utrumque est indifferens ad esse & non esse rei pro tempore sequenti, & sic reperitur in re merè possibili: non etiam habitu-do, quia cum tempus & negatio sint ex se indifferentia, illa determinata habitudo ipsis non alunde, quàm ex causarum præparatione & determinatione convenire potest, quod ipsum in quarto membro disjunctionis inferitur.

Dices fortè: formam denominativè constitutivam rei futura esse existentiam postea habendam. Sed contra est primò, ut illa existentia, que actu nihil est, potius sit habenda, quàm non habenda, debet habere ab aliquo distinctivo à statu puræ possibilitatis, sed hoc non est nisi præparatio & determinatio causa. ergo.

Contra est secundò. Res verè realiter denominatur futura etiam ab aeterno ante omnem existentiam præterentem, ut affirmat S. D. præcit q. 16. a. 7. sed non potest talis denominari, nisi propter reale prædicatum, ipsam distinguens à re merè possibili, quod non est existentia, que nondum est posita extra causas.

§. III.

Corollaria quadam ex dictis.

Inferes ex dictis primò: sicuti duplex est determinatio causa, una fallibilis & impedibilis, altera infallibilis & impedibilis; ita effectus aliqui sunt simpliciter futuri, qui nimirum habent infallibilem determinationem in causa, alii tantùm sunt futuri secundum quid, & cum addito, in determinatione causa. Respectu causa primæ omnia futura sunt simpliciter futura, quia hujus determinatio ab alia causa falli aut impedi non potest. At verò causa secundæ, quia falli & impedi potest vel à primâ causa, vel aliquando ab aliis causis secundis; ut fructus arboris pruina, grandine, &c. ideo non tribuunt effectui denominationem futuri simpliciter, sed tantùm futuri secundum quid. Et ex istis futuris aliqua sufficiunt ad rationem scientie propriè dictæ, scilicet illa, que habent necessariam determinationem in causis secundis, non nisi divinitus impedibilem, sicut est eclipse solaris; aliqua verò solummodò cognitionem conjecturalem terminant, si nempe ab aliis causis secundis impedi potest: Quomodo de futuro arboris fructu non nisi conjecturale iudicium formamus, quia vento, grandine, &c. impedi potest.

Inse.

14. Inferes secundò. De futuris contingentibus diverso respectu dari & non dari scientiam. Nempe contingens illud dicitur, quod potest esse, & non esse: adeoque cum omnis creatura possit non esse; omnis etiam creatura respectu causæ primæ contingens est. Respectu causæ secundæ effectus duplici modo dicuntur contingentes. Primò, si quidem habeant necessariam determinationem causæ, impediti tamen possunt ab alia causâ secunda, ut fructus arboris, de quo primùm. Secundò si continentur in causâ intrinsecè libera & indifferenti, quo modo actus liberi arbitrii sunt contingentes, de quibus etiam hoc loco controvertitur. Vel igitur contingentia considerantur, prout continentur in causâ prima determinata ad dandum ipsis esse in aliqua temporis differentia, & tunc quia induunt rationem futuri simpliciter, sufficiunt ad terminandam scientiam: vel considerantur, pro ut continentur in causâ prorsus indifferenti & indeterminata, ut sunt actus liberi arbitrii, & de istis comparativè ad ejuimodi causas indifferentes nulla datur scientia ob oppositam rationem, quia videlicet sub hac ratione non habent esse determinatè futurum: nam de objecto ut incerto & indeterminato, non potest haberi certa notitia: sed contingentia prout continentur in causâ indeterminata & indifferenti, sic habent esse incertum & indeterminatum: ergo de ipsis ut sic certa notitia haberi non potest. Quod S. Doct. clavis verbis docuit hic a. 13. *Causa contingens se habet ad opposita, & sic contingens ut futurum non subditur per certitudinem alicui cognitioni: unde quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causarum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem.*

Clarissimè verò in 1. sent. dist. 38. q. 1. ca. 5. in c. ubi sic loquitur: *sciendum est igitur, quod antequam res sit, non potest esse in suis causis; sed quedam sunt, ex quibus necessariò sequitur effectus, quem impedire non possunt, & in istis habet causarum esse certum & determinatum, adeo quòd possit ibi demonstrative sciri, sicut est ortus solis, & eclip-sis, & huiusmodi: quedam sunt causa, ex quibus consequuntur effectus, ut in majori parte, sed tamen in minori deficiunt: unde in istis effectus non habent certitudinem absolutam, sed quandam, & ideo per istas causas potest accipi scientia conjecturalis: sed quedam causa sunt, quæ se habent ad utrumque, & in istis effectus de futuro nullam habent certitudinem, vel determinationem, & ideo contingentia ad utrumlibet in causis suis nullo modo cognosci possunt.* Hæc S. Doctor.

15. Inferes tertio. Quamvis futura dicantur per habitudinem ad esse, aliquando habendum in tempore præsentis; denominationem tamen futuri esse formalitatem, quæ ipsis actu de præsentis & ex determinatione causæ convenit: nam habitudo ipsa, quam dicunt ad illud instans, in quo existit, non convenit ipsis pro illo instanti, quando erunt extra causas. Ac rursus: cum ex se ipsis non sint, & tam bene possint non esse, quam esse, non est, unde dicantur habitudinem ad esse in tempore sequenti habendum, nisi ex ipsa determinatione causa.

16. Inferes quarto: Veritatem futurorum contingentium non esse ita intrinsecè determinatam,

sicut est veritas præteritorum & præsentium: hæc enim, quia supponit effectum extra causas positum, habet intrinsecè determinativum suæ veritatis; at veritas futurorum, cum non supponat aliquid esse ipsorum extra causas positum, sed intra causas contentum, hoc ipso nullum habet intrinsecè determinativum.

Inferes quindò. Neque ex necessitate propositionis disjunctivæ, neque ex regulis contradictoriarum rectè inferri determinatam veritatem & falsitatem propositionum de futuris contingentibus. Non ex necessitate propositionis disjunctivæ; quia modò alterum membrum disjunctivæ propositionis in suppositione confusa & indeterminatè sit verum; sufficienter salvatur veritas & necessitas ipsius: veluti cum dicitur, *vel dexter vel sinister oculus est necessarius ad videndum*; necessaria veritas huius propositionis ex eo subsistit, quòd vel hic vel ille, quamvis neuter determinatè, sit necessarius ad videndum. Itaque quòd hæc propositio disjunctiva, *Petrus in his circumstantiis vel confentiet, vel non confentiet*, sit vera, sufficit, quòd ex propositionibus inclusis alterutra indeterminatè sit futura: objectum quippe verificativum propositionis disjunctivæ est incompossibilitas utriusque membri, quæ salva remanet, quamdiu utrumque membrum simul verum, aut falsum esse non potest. Non etiam rectè inferitur ex lege contradictoriarum: nam & ista plus non exigit, quam ne utraque ex contradictoriis simul sit vera vel falsa, tamen si neutri ab intrinsecè veritas determinata conveniat.

Inferes sextò. Non esse hanc differentiam (quam Adversarii præterdunt) inter propositionem de futuro & præterito, quòd illa enunciat *nunc pro nunc*; ista verò enunciat *nunc pro tunc*, ut quo interunt determinationem veritatis ipsius non esse accipiendam ab aliquo præsentis, sive nunc pro nunc; sed potius ab aliquo sequente, sive à *nunc pro tunc*, nam propositiones de futuro, v. g. *Petrus currit*, per æquipollentiam reduci debet ad istam, *Petrus habet futuritatem sui cursus*: vel: *Petri cursus habet futuritatem suæ existentia*, adeoque enunciat aliquid pro nunc cum ampliatione tamen & connotatione mensuræ temporis sublequentis, quæ connotatio deest propositioni de incellè v. g. *Petrus currit*.

§. IV.

Tria præcipua Corollaria.

Inferes septimò. Nullus rei futurationem datis præsuppositivè ad omne decretum DEI. Ita S. Doctor cit. hic a. 7. ad 3. *Ea, quæ sunt, non semper verum fuit esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura; quatenus concipitur indifferentis ad dandum ipsis existentiam in tempore suo: lic enim res in ipsa continentur non ut futura, sed ut possibles: ergo quatenus concipitur determinata per decretum suæ libere voluntatis.* Rursus: in q. 12. de verit. a. 10. ad 12. *Dicendum, inquit, quòd causa superioris, quæ sunt rerum rationes in divina præsentia, nunquam deficiunt ab impletione suorum effectuum,* scilicet

scilicet deficiunt causa inferiores; & ideo in causis superioribus cognoscitur rerum eventus absolute, sed in inferioribus non nisi sub conditione. Ubi per rationes rerum S. D. intelligit Divinas ideas, ut determinatas per decretum: sic enim dicit q. 3. de verit. a. 6. *Idea eorum, que sunt, fuerunt, vel erunt, determinatur a proposito Divina voluntatis.* Sentit ergo certam futurationem eventuum dependere à decreto Divina voluntatis.

20. Accedit autoritas D. Augustini. Nam iste l. 26. cont. Faustum c. 4. inquit: *Non erenim futurum est, nisi quod voluntas DEI habet, ut futurum sit.* Ecl. 20. contra eundem c. 4. cum dixisset: *tam non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta præterita, pro caulali subicit Divina voluntatis efficaciam: quia non est in DEI voluntate, ut eo sit aliquid falsum, quo est verum; quia alias idem & eadem ratione esset falsum & verum.*

21. Ratio est primò. Sicut omne esse creatum est à DEO, tanquam causa prima & fonte essendi, sic & omnis positiva rerum futuriò, quod enim à se non potest esse, etiam à se non potest esse futurum; sed futuriò non est à DEO, ut prima causa indifferenti: ergo est ab iplo ut causa determinata per liberum decretum.

Secundò. In signo priori antecedente liberum velle & decretum DEI creaturæ sunt in statu mere possibilitatis, sicutque indifferentes ad esse & non esse, quia ut sic terminant solùm scientiam simplicis intelligentiæ, quæ est de possibilibus habentibus indifferentiam ad esse & non esse: ergo antecedenter ad omne decretum DEI nihil est & concipitur ut futurum.

Tertio. Quicquid DEUS cognoscit ut futurum, cognoscit per scientiam visionis, sed ista præsupponit decretum: ergo etiam cognitio & status futurorum præsupponit decretum.

Quarto. Si futura haberent suam futuriònem in signo antecedente decretum DEI, omnia essent necessitò futura. consequens est absurdum, & destruit libertatem: ergo & antecedens. Sequela probatur: Nihil potest esse liberum, nisi dependenter à primo libero: sed primum liberum est liberum velle & decretum DEI: ergo antecedenter & præsuppositivè ad decretum DEI nihil potest esse liberum. Ideo quippe rerum possibilitas non est DEO libera, sed necessaria, & ab iplo immutabilis, quia præsupponitur omni liberæ voluntati DEI: consequenter si etiam futuriò esset in signo possibilitatis rerum antecedenter ad omne decretum DEI, jam futura non subsistent libera dispositioni DEI, sed omnia necessitò eventrent; quod est absurdissimum.

22. Neque dicas: futuriònem non fore necessitam nisi ex suppositione, quod res erit, quæ suppositio est libera, siquidem pendet ex determinatione libera voluntatis, sicut ex suppositione, quod res fuit, non potest non fuisse. Contra enim est, quod vel ista suppositio libera determinationis aliquando ponenda præcedit voluntatis divinæ decretum, & sic rursus erit necessaria, vel subsequetur, & tunc habetur intentum.

23. Inferes octavo: Falsas esse omnes propositiones de futuris contingentibus præsuppositis ad omne decretum DEI: quia affirmant aliquid esse futurum, quod non est futurum. Similiter falsas

sunt omnes propositiones pro illo signo affirmantes non futuriònem: Siquidem in illo signo res creata sunt in statu puræ possibilitatis & indifferentiæ ad esse & non esse. Unde in rigore pro illo signo neque verum est, quod Antichristus erit, neque verum, quod non erit: neque enim in illo statu est determinatus ad habendum esse, neque ad habendum non esse.

Sed inquis: Antecedenter ad omne decretum 24. vera est hæc propositio: *Antichristus vel erit, vel non erit.* ergo etiam hæc propositio *Antichristus erit*, quæ est una ex membris inclusis, debet esse determinatè vera.

Resp. neg. conseq. & suppositum consequentis. consequentiam nego, quia objectum hujus propositionis disjunctivæ est impossibilitas duorum contradictoriorum, quæ etiam in statu possibilitatis habet necessariam veritatem: hujus verò propositionis *Antichristus erit*, objectum est actualis & exercita futuriò Antichristi, qui in illo signo non datur: suppositum quoque consequentis nego, quia particula disjunctiva, *vel*, in illa propositione non includit, sed disjungit membra; unde non tam sunt membra inclusa, quam à se mutud exclusa. Sensus quippe illius propositionis per hanc æquipollentiam exponi debet: *Est impossibile Antichristum simul esse & non esse futurum.*

Adhuc dicis: Jam ante decretum hæc propositio 25. *Antichristus erit*, est conformis suo objecto: ergo in signo priori est determinatè vera. Antec. probatur. Ideo post decretum est vera, & conformis objecto, quia ipsi respondebit in tempore sequenti existentia Antichristi: ergo ob eandem causam est vera & conformis objecto ante decretum.

Resp. ex dictis negando antecedens & suppositum, quod in isto signo dari possit illa propositio, ejusque objectum: *Antichristus erit*: deberet enim esse sensus: Antichristus est determinatus ad habendam existentiam, quod est simpliciter falsum. Et ad prob. vel nego vel distingo antec. quia respondebit existentia, quatenus pro nunc determinata in sua causa, conc. secus nego.

Inferes nonò: Non posse ex duabus propositionibus contradictoriis de futuris contingentibus alteram esse determinatè veram, alteram falsam independentem à denominatione causæ: quia, ut vidimus, veritas determinata supponit esse determinatum; sed implicat esse futurum determinatum præviè ad omnem determinationem causæ: ergo similiter implicat esse determinatè verum præviè ad omnem determinationem causæ.

Sed inquis: Veritas & falsitas sunt proprietates 27. propositionum; sed proprietates conveniunt essentia antecedenter ad omnem determinationem: ergo etiam pro signo antecedente omnis causæ etiam primæ determinationem propositio debet esse vera, vel falsa.

Resp. primò negando suppositum juxta supra dicta, quod pro signo antecedente omnis causæ etiam primæ determinationem detur talis propositio actualis. Resp. secundò, distinguendo maj. proprietates absolutæ conveniunt rebus pro omni signo, conc. proprietates respectivæ, nego. Disparitas est, quod respectivæ proprietates pendant ab objecto, quo subtracto nec ipsæ dantur:

R

unde

unde sicut in signo antecedente decretum, hæc propositio *Antichristus erit*, in scientia simplicis intelligentiæ non nisi signatæ & ut possibilis relictæ, ex suppositione, quod determinetur futuritio Antichristi; ita pariter in illo signo propter defectum objecti ipsius veritas non nisi ut possibilis sub tali conditione relictæ.

§. V.

Solvuntur objectiones.

28. **O**bjicies primò authorit. S. Augustini to. 6. l. 26. contr. Faust. c. 4. dicentis: *Tam non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta præterita*. Infers: ergo sicut in signo antecedente decretum præterita habent determinatam veritatem, ita in eodem signo futura habent determinatam veritatem. Secundo S. Anselmus de conc. præf. & prædest. c. 1. ubi dixit. *Rem verò futuram necesse est esse futuram, subjungit hanc causalem: quoniam futurum esse nequit, & non futurum*. ergo sicuti hæc propositio antecedenter ad omne decretum DEI est vera: quòd aliquid simul futurum, & non futurum esse non possit, ita etiam antecedenter ad omne decretum DEI, futura habent determinatam veritatem suæ futuritionis.

Resp. utrumque S. Patrem loqui de futuro simpliciter & omnibus modis, adeoque dependente à decreto Divino, de quo verissimum est, ex suppositione suæ futuritionis non posse non fieri, cum causa primæ determinatio falli non possit.

Mens S. Augustini claret ex ejusdem verbis pro nostra assertionem adductis. Neque de D. Anselmi mente dubitare fas est, cum de illo futuro loquatur, quòd à DEO futurum prædicatur, præscientia verò futurorum in ipsius sententia voluntatem & decretum supponat. Audi loquentem, & paulò inf. loco cit. exponentem, quomodo aliqua sint liberè futura, non obstante decreto DEI. *quoniam, inquit, quòd DEVS vult, non potest non fieri, cum vult hominis voluntatem nullà cogi, vel prohiberi necessitate ad volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est esse liberam, & esse, quòd vult.*

29. **O**bjicies secundò. Si rei futuritio formaliter consisteret in determinatione causæ, posset aliquid fieri in tempore, quòd antecedenter non fuisset futurum, & aliquid esse futurum, quòd nunquam esset præsens: sed hoc est absurdum, ergo. Prima sequela probatur: quia effectus & actus procedentes à causa libera supponunt præviã & omnimodam ipsius indifferentiam & indeterminatam, ac consequenter priusquam fierent, non erant in determinatione causæ, adeoque nec futuræ. Secunda sequela probatur: potest aliqua causa esse præparata ad ponendum effectum, veluti morbus ad necandum Ezechiam, ignis Babylonius ad comburendos pueros; ita tamen, ut non sequatur effectus, ergo posset aliquid esse futurum, quòd tamen nunquam poneretur extra causas: adeoque esset & non esset futurum.

Resp. ad primam sequelam: Est absurdum aliquid fieri in tempore, quòd antea non fuit futurum simpliciter per ordinem ad causam primam, ita nempe, ut nullum de ipsius existentia fuerit decretum in causa prima, concedo: est absurdum per ordinem ad omnes etiam inferiores causas,

negò. Ad secundam sequelam Resp. est absurdum, aliquid esse simpliciter & absolute futurum per ordinem ad omnes causas, quòd nunquam sit præsens, conc. aliquid esse futurum secundum quid & per ordinem ad causas secundas, quòd nunquam sit præsens, nego. hoc enim ex S. Scr. D. Th. & Aristotele supra ostensum est.

Objicit tertio Suarez. Si denominatio futuritionis formaliter proveniret à determinatione causæ, tunc futura essent, & non essent futura, quòd implicat. Essent futura ex hypothesi; non essent, quia quòd effectus habeat esse præparatum in causa, non est aliquid futurum, sed præsens; sed in hoc esse præparato & determinato consisteret ratio futuri; ergo futurum esset aliquid præsens, & non esset futurum.

Resp. primò. Etiam Adversariis hoc esse solvendum, qui futuritionem constituunt in præsentia negatione existentie cum habitu ad existentiam habendam in tempore subsequenti. Resp. secundò, futura essent futura, & non futura seu præsentia, diverso respectu, conc. eodem nego. Ipsa igitur futura essent præsentia secundum formalem denominationem futuritionis, & habitudinis causæ ad existentiam effectui postea tribuendam, quam habitu ad existentiam futuram dicit in recto: essent verò futura & non præsentia secundum exercitam existentiam per modum termini importam in obliquo. Unde paucissimis distingues, sunt præsentia secundum quòd dicunt in recto conc. quòd dicunt in obliquo, nego.

Instabis primò ex D. Augustino l. 11. Confess. c. 10. dicente: *Dicuntur temporaria, præsens, præteritum & futurum, sicut abiturus consuetudo, animæ tamen intelligatur, quòd dicitur, neque id, quòd futurum est esse jam, neque id, quòd præteritum est.*

Resp. lenium S. Patris esse, quòd res futura, vel potius tempus futurum (de quo loquitur) nihil sit entitativè in se ipso, non autem quòd nihil sit determinativè, seu in præparatione & determinatione causæ. Respondenti potest secundò cum Godoyo, S. Patrem loqui contra opinionem vulgi, sibi imaginantis, temporum differentias, præteritum & futurum existere in se ipsis: cui opinioni se opponens affirmat; illas solum in mente existere: non ideo negat futuritionem rerum in causarum propensione consistere, ut ex aliis ipsius textibus sit manifestum.

Instabis secundò. S. Pater comparationem facit inter præterita & futura: ergo sicut ad denominationem & determinationem præteriti sufficit existentia prius habita cum negatione existentie pro nunc; ita etiam ad denominationem futuri sufficit existentia post habenda cum negatione existentie pro nunc, & sicut cum dico, *Adam est præteritus*, nihil enunciat de præsentia; ita cum dico: *Antichristus est futurus*, nihil enunciat de præsentia.

Resp. neg. consequentiam, & paritates inclusas in conlequente: nam D. Augustinus in hoc solum facit comparationem inter præteritum & futurum, quòd neutrum existat in se ipso. In cæteris verò disparitas in §. 3. indicata est, quòd existentia præterita, cum fuerit in se extra causas posita, adeoque intrinsecè determinata, possit esse sufficiens determinativum ad formalem denominationem præ-

præteriti: eontrâ existentia, quæ futura dicitur, cum adhuc sit intra causas contenta, & in se ipsa nondum determinata, hoc ipso non possit esse determinativum sufficiens ad tribuendam anticipatè denominationem futuri. Rursus: actualitas & suppositio existentie est prior denominatione præteriti, adeoque tamen non amplius sit, tamen potest præstare denominationem & determinationem præteriti: atqui actualitas existentie habenda pro tempore futuro est quid posterius tempore præteriti, pro quo enunciatum aliquid futurum: unde necesse est assignare aliud determinativum pro tempore præteriti, cum aliis sequeretur, quod determinatio rei à statu possibilitatis ad statum actualitatis præcederet suum determinativum, & effectus causam, quod implicat.

33. Instabis tertio. Hæ propositiones æquipollent, *Antichristus erit*, & *Antichristus est futurus*; sicut æquipollent istæ: *Adam fuit* & *Adam est præteritus*: nam sicut istæ posteriores reolvuntur in hanc propositionem, *Adam habuit existentiam*; ita priores in hanc resolvuntur: *Antichristus habebit existentiam*. atqui Antichristus erit formaliter per suam existentiam: ergo per eandem formaliter est futurus.

Resp. Dissimulatâ veritate majoris, quam mentio negat Godoyus, siquidem Doctor Angelicus unâ cum Philolopho discretè fateatur, quod *futurus aliquis incedere non incedet*: distinguo majorem, æquipollent hæ propositiones, si propositio, *Antichristus erit*, faciat hunc sensum: *in tempore præteriti verum est dicere, quod Antichristus erit*, conc. majorem; si faciat hunc sensum: *in posteriori tempore aliquando dabitur instanti, in quo verum sit dicere: Antichristus est*: nego major. sed *Antichristus erit* formaliter per suam existentiam, in posteriori acceptione conc. quia tunc supponitur effectus per suâ existentiam formaliter extra causas positus, conc. in priori, nego minor, & consequentiam.

Si dicas: Hæc propositio: *Antichristus erit*, vel *habebit existentiam*, nihil dicit de præteriti: ergo nec illa: *Antichristus est futurus*. Distinguo antecedens: nihil dicit de præteriti in ipso Antichristo, conc. nihil in causa, nego, vel subdistinguo: nihil dicit signatè & explicitè, sicut hæc propositio: *Antichristus est futurus*, conc. nihil implicitè & exercitè, nego. non enim esset aliquando verum dicere *Antichristus est*, nisi antecedenter & de præteriti verificaretur actualitas futuritionis, ut optime advertit Henric. à S. Ignat. dist. 8. de scientia DEI a. 4.

34. Objic. tertio. Sequeretur, quod formale constitutum futuritionis esset decretum DEI; sed hoc dici nequit; ergo præparatio causarum non potest esse formalis ratio constitutiva futuritionis. Sequela est manifesta: quia omnium aliarum causarum præparatio est inefficacior, quàm causæ primæ, & in causando ab ipsâ dependet: si ergo inferiorum causarum præparatio & determinatio esset formale constitutum futuri in esse futuri, id multo potiori jure conveniet causæ primæ, seu decreto Divino. Minor probatur. Objectum & effectus decreti Divini non potest formaliter constitui per decretum divinum; sed futurum est objectum & effectus decreti Divini; nam DEUS

R. P. Mez. Theol. Schol. Tom. I.

non tantum vult aliqua esse, sed etiam esse futura; ipsaque rerum futuritio non est actualitas à se existens, sed à DEO: ergo futurum non potest formaliter constitui per decretum Divinum. Major probatur: si DEUS causat effectum, vel objectum, causat etiam id, quo constituitur ille effectus vel objectum; sed DEUS non potest causare saltem formaliter suum decretum: ergo nec potest illud decretum constituere objectum & effectum decreti Divini.

Respondeo hoc topissima peccare in confusione sensus specificativi & materialis cum sensu duplicativo & formali. Itaque nego minorem argumenti, & majorem probationis. Secundæ probationis majorem (quæ absolute negari potest) distinguo. Si DEUS causat objectum, vel effectum, causat etiam id, quo constituitur ille effectus, vel objectum; si causat objectum, vel effectum sub omni ratione reduplicatâ conc. maj. si causat specificativè, sub aliqua ratione nego, vel subdistinguo maj. causat id, quo constituitur effectus per denominationem intrinsecam, transeat, per denominationem extrinsecam, nego maj. & concessâ minore quoad formalem causalitatem, distinguo consequens; ergo illud decretum Divinum non potest constituere effectum, vel objectum decreti, per denominationem intrinsecam, & effectum, sub qua ratione est effectus, vel objectum directum, conc. per denominationem extrinsecam, & sub qua ratione effectus reduplicativè est futurus, nego consequentiam. Datur manifesta instantia in objecto cognito, & volito, ubi omnes creaturæ tam voluntæ quàm cognitæ dependent & causantur tam ab intellectu (in sententia Thomistarum) quàm à voluntate Divina, suntque objectum utriusque potentia, simulque in esse voliti formaliter constituuntur per voluntatem, in esse cogniti per scientiam Divinam: Ergone DEUS causat ipsam suam scientiam & voluntatem tanquam constitutiva objectorum in esse cogniti & voliti? Nequaquam, quia nimirum causat illa objecta in sensu specificativo, quæ sunt cognitæ & volitæ; non quatenus talia, neque illa constituit intrinsecè, sed extrinsecè in esse cogniti & voliti. Sic patitur DEUS causat futura efficienter, quæ sunt futura, non quatenus sunt simpliciter futura per denominationem suæ voluntatis & decreti, quamvis si futura secundum quid intelligas, ut sunt in præparatione causarum secundarum, sic etiam causat futura formaliter & reduplicativè.

Objicitur quartò. Quo posito, aliisque omnibus seclusis habetur formaliter futuritio rei, illud est formale denominativum & determinativum futuritionis: atqui postea negatione existentie pro nunc, & existentie actualitate pro tempore sequenti, habetur formaliter denominatio futuritionis, secluso omni alio. ergo.

Respondeo negando minorem: imò est repugnantia in adjecto, ut concipiatur negatio connexa certè cum actualitate existentie habendæ pro tempore subsequenti, quin concipiatur causa determinata & præparata ad auferendam negationem existentie: cum enim negatio Antichristi v. g. ex se sit prorsus indifferens ut præcedat vel non præcedat existentiam Antichristi, non aliunde

R 2

de

de habere potest, quod certo præcedat ejus existentiam, eamque ut ponendam connotet, nisi propter determinationem causæ ad suo tempore ponendam existentiam Antichristi.

Dices: Ad denominationem præteriti sufficit negatio existentia connotata pro tempore antecedente, nec est necesse, ut ejus constitutionem ingrediatur causâ, vel decretum quantumvis absque illo non potuerit poni existentia; ergo neque ad constitutionem futuri necesse erit, ut intrinsecè ingrediatur determinatio causæ & decreti Divini.

Respondeo ex jam dictis, esse disparitatem, quod existentia semel extra causas posita, hoc ipso, quod definit, determinet negationem consequentem ad connotationem sui, ita ut repugnet, quod illa negatio non connotet existentiam præcedentem, seu terminum à quo; atqui negatio antecedens existentiam est ex se indifferens, ut connotet, vel non connotet existentiam consequentem, nec potest illa indifferencia auferri, nisi per determinationem causæ & decreti divini, ut dictum est.

36. Objic. quintò. Formalis malitia peccati est futura ab æterno; sed non est futura ab æterno in determinatione alicujus causæ: quia hæc ab æterno alia esse non posset, quam causa prima, quæ formalis malitiæ causa esse non potest: ergo futurum non formaliter accipitur à præsentis determi-

natione causæ. Respondeo usque ad ulteriorem hujus difficultatis explanationem, dist. minor.

Non est futura in determinatione causæ physice causantis, concedo, permissivis & ex sua permissione logicè inferentis, nego, ergo futurum non rectè sumitur ex determinatione causæ, tantum physice causantis, conc. vel physice causantis, vel permissivis, & logicè, infallibiliter tamen inferentis, nego consequentiam. Sensus est, quod cum formale peccati non sit effectus physicus habens causam efficientem, sed deficientem (præsertim si mecum constitutus in privativo) sic non est futurum physice, sed logicè tantum: ideòque non requirit physicam & positivam causam determinationem, seu decretum positivum, sed tantummodò determinationem permissivam. Cum enim DEUS non præparat efficacia subsidia causis secundis, quibus in aliarum causarum congressu non deficiant, defectus infallibiliter sequitur: non quidem per certitudinem causalitatis, sed logica consequentia & illationis: ideòque DEUS iusto suo iudicio denegando aliquibus causis efficacia ad bene agendum subsidia (quod est permissivum, non positivum decretum) videt in hac permissiva determinatione suæ providentiæ futurorum causarum defectus & formalem actionum malitiam, de quo in seq.

ARTICULUS II.

Quomodo DEVS cognoscat futura contingentia?

SUMMARIUM.

1. Sententia Egidii Romani exponitur.
2. Impugnatur.
3. Modus, quo idea futura representant ex S. D.
4. Solvitur fundamentum Egidii.
5. Sententia de decretis ut futuris exponitur.
6. Impugnatur autoritate & ratione.
7. Argumentum ab hypothesis impossibili eliditur.
8. An DEVS cognoscat suum decretum ut possibile?
9. Mala illatio à prioritate à quo, ad prioritatem in quo.
10. DEVS decrevit creare mundum, est propositio simpliciter falsa.
11. Explicatur sententia de supercomprehensione causarum.
12. Impugnatur autoritate & ratione.
13. Vox supercomprehensionis nihil evincit.
14. An cognitio Divina nostrorum actuum sit conjecturalis?
15. Respondetur ad fundamentum sententiae opposita.
16. Qualem indifferentiam habeat voluntas ut premota?
17. Sententia de cognitione futurorum in illorum objectiva veritate impugnatur autoritate.
18. Et ratione petit à ex cognoscibilitate rerum.
19. Secundo ex destructione contingentia.
20. Prima replica de necessitate ex suppositione libera determinationis oppugnatur.
21. Altera replica de suppositione, quod eventum contingentem erit, refutatur.
22. Tertia ratio ex præjudicio Divini dominii.
23. Quarta ratio a paritate possibilitatis ad futuritatem.
24. Videt DEVS futura contingentia in sua essentia determinata per liberum decretum.
25. Autoritas D. Augustini præter Angel. Doct.
26. Rationes pro sententia Thomistica.
27. Occurritur evasioni Adversariorum.
28. Nullum inde nascitur præjudicium libertati.

§. I.

DEVS futura contingentia antecedenter ad suum decretum non videt in ideis.

Agidius Romanus ad salvandam certitudinem Divinae scientiæ de futuris contingentibus confugit ad ideas, hæc usus ratione: Idea Divina, cum sint infinita in representando, & sint in signo antecedente Decretum DEI, debent præsuppositivè ad omne decretum DEI representare omnem creaturam representabilem: atqui in cumulo omnium creaturarum representabilium continentur etiam futura contingentia: ergo antecedenter ad Divinum decretum futura contingentia in ideis representantur, & cognoscuntur.

Sed contra est primò: futurum representari nequit, antequam sit futurum; sed contingentia ante-